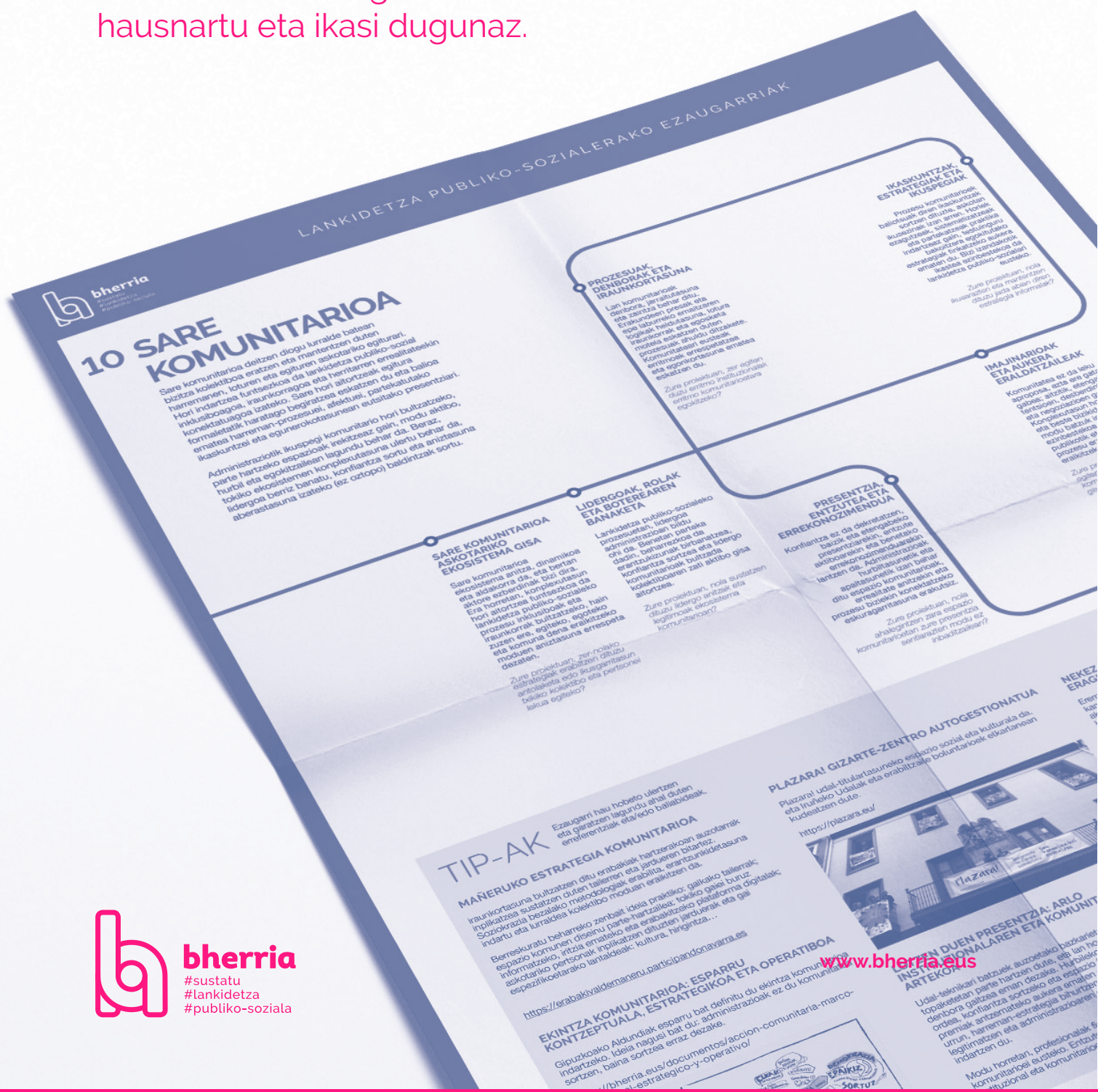


#Sare komunitarioa Ezaugarria

Zenbait ohar lankidetza publiko-sozialeko proiektuei forma ematen dien ezaugarri honi buruz hausnartu eta ikasi dugunaz.



Bherrian azken urte hauetan egindako lanaren eta ikasitakoaren ondorioz, Lankidetzaz Publiko Sozialaren esperientzien arrakasta-gakoak ulertzeko, alderatzeko eta aztertze modua errazten duten 10 ezaugarri sortu ditugu.

Dokumentu honek hamargarren ezaugarri buruzko berariazko ikerketa-prozesuaren hausnarketa eta gako nagusiak biltzen ditu: Sare Komunitarioa. (10etik10).

www.bherria.eus/eu/sare-komunitario-ezaugarria

Sustatzaileak:



BOLUNTARIOTZAREN
EUSKAL KONTSEILUA



CONSEJO VASCO
DEL VOLUNTARIADO

Dokumentu hau 2025ko ekainean argitaratu da, CC-BY-SA 4.0 lizentziapean —egungo bertsioa eta ondorengoak—, eta lizentzia horrek modu askean banatzea ziurtatzen du, libre erabiltzeko eta bertatik obrak sortzeko aukera ematearekin batera, betiere iturria aipatzen bada eta lizentzia beraren pean partekatzen bada.

www.bherria.eus

SARE KOMUNITARIOARI buruz

Sare komunitarioa deitzen diogu lurralde batean bizitza kolektiboa eratzen eta mantentzen duten harremanen, loturen eta egituren askotariko egiturari. Hori indartzea funtsezkoa da lankidetza publiko-sozial inklusiboagoa, iraunkorragoa eta herritarren errealitateekin konektatuagoa izateko. Sare hori aitortzeak egitura formaletatik haratago begiratzea eskatzen du eta balioa ematea harreman-prozesuei, afektuei, partekatutako ikaskuntzei eta egunerokotasunean eutsitako presentziari.

Administraziotik ikuspegi komunitario hori bultzatzeko, parte hartzeko espazioak irekitzeaz gain, modu aktibo, hurbil eta egokitzailean lagundu behar da. Beraz, tokiko ekosistemen konplexutasuna ulertu behar da, lidergoa berriz banatu, konfiantza sortu eta aniztasuna aberastasuna izateko (ez oztopo) baldintzak sortu. Komunitatearen alde egitea da, baita ere, gatazka bidearen parte dela onartzea eta eraldaketa-garaiak beti ez datozela bat erakundeen erritmoekin.

Ikuspegi horrek praktikak birpentsatzera, egiturak berrikustera eta elkarrekin egiteko modu berriak probatzera gonbidatzen gaitu. Lehendik dagoenetik eraikitzea, funtzionatzen duenetik ikastea eta nekez hasten denari eustea esan nahi du. Azken finean, komunitarioa dena artatzeaz gain, bertan bizi egin behar da, lagundu eta horizonte partekatu bidezkoagoak, biziagoak eta eraldatzaileagoak eraiki.

Kontzeptualizaziorako ekarpenak

Dokumentu honetan, zenbait gako eskaintzen dira lankidetza publiko-sozialeko proiektu eta prozesuetan sare komunitarioari lotutako alderdiak ulertzeko eta artatzeko:

1. Sare komunitarioa askotariko ekosistema gisa: konplexutasuna aitortzea lankidetza indartzeko.
2. Lidergoak, rolak eta boterearen banaketa: lankidetza bidezkoago baterako protagonismoak orekatzea.
3. Presentzia, entzutea eta errekonozimendua: egotea, entzutea eta errekonozitzea konfiantza eraikitze modu gisa.
4. Prozesuak, denborak eta iraunkortasuna: komunitarioa dena indartzeko erritmoak zaintzea.
5. Ikaskuntzak, estrategiak eta ikuspegiak: ikasitakoa baloratzea eta jada funtzionatzen duenetik eraikitzea.
6. Imaginarioak, gatazkak eta aukera eraldatzaileak: tentsioa bizitzea etorkizun posibleetarako bideak irekitzeko.

1. Sare komunitarioa askotariko ekosistema gisa: konplexutasuna aitortzea lankidetza indartzeko

Sare komunitarioa ekosistema anitza, dinamikoa eta aldakorra da, eta bertan aktore ezberdinak bizi dira. Era horretan, konplexutasun hori aitortzea funtsezkoa da lankidetza publiko-sozialeko prozesu inklusiboak eta iraunkorrak bultzatzeko, hain zuzen ere, egiteko, egoteko eta komuna dena eraikitzeke moduen aniztasuna errespeta dezaten.

Ekosistema horietan finkatutako erakundeak aurkitzen dira, kolektibo informal edo sare ahulekin batera. Bizikidetza horrek desberdintasunak sortzen ditu, baina jakintza, praktika eta ekimen ugari ere bai. Erronka da baldintzak sortzea ahots guztiek parte har dezaten, uniformetasuna eskatu gabe edo antolaketa-eredu itxiak inposatu gabe.

Komunitatea eragileen sare bat ez ezik, historia, identitatea, afektuak eta gatazkak elkartzen diren espazio sinbolikoa ere bada. Lurralde bakoitzak kontakizun kolektiboak ditu, eta horiek eragina dute loturak eraikitzeke eta erakundeen esku-hartzeak hautemateke moduan. Kontakizun horiek ezagutzea eta entzutea ez da keinu osagarri bat, lan komunitarioa errotzeko eta lan horrek zentzua sortzeko funtsezko baldintza bat baizik. Banako eta taldeko mugak ezagutzeak —denbora, gaitasun eta erritmoen aldetik— aukera ematen du itxaropenak egokitzeko, parte hartzen dutenak zaintzeko eta prozesu errealistago eta iraunkorragoei eusteko.

Denbora, konpromisoa eta lidergoa antolatzeke hainbat modu daude. Administrazioak esparru egonkorak erabiltzen ditu; komunitarioak, ordea, presentzia, entzutea eta etengabeko egokitzea eskatzen du. Ikuspegi ekosistemiko baten alde egiteak alde hori ulertzea esan nahi du eta harremanak aniztasun horretatik eratzea, ez homogeneotasunetik.

Zure proiektuan, **nola errekonozitzen duzu agenteen, erritmoen eta errealitateen aniztasuna ekosistema komunitarioan? Zer-nolako estrategiak erabiltzen dituzu antolaketa edo ikusgarritasun txikiko kolektibo eta pertsonen lekua egiteke? Nola integratzen duzu lurraldeen osagai sinbolikoa eta emozionala lankidetza-prozesuetan? Zer espazio edo mekanismo jarri dituzu martxan aldea oztopo izan ordez, elkarren arteko ekintza indartzeko aukera izateke?**

2. Lidergoak, rolak eta boterearen banaketa: lankidetza bidezkoago baterako protagonismoak orekatzea

Lankidetza publiko-sozialeko prozesuetan, lidergoa administrazioan bildu ohi da. Benetan parteka dadin, beharrezkoa da erantzukizunak birbanatzea, konfiantza sortzea eta lidergo komunitarioak bultzada kolektiboaren zati aktibo gisa aitortzea.

Diskurtsoak partekatutako lidergoa aipatzen badu ere, praktikan hori oso lotuta dago instituzionalarekin. Erabaki nagusiak, ordezkaritza eta baliabideak administrazioak kudeatu ohi ditu. Horrek desorekak eta konfiantzarik eza sor ditzake, bereziki komunitateek ikusten badute haien parte-hartzea ez dela garrantzitsua proiektuak bultzatzen dituztenentzat.

Aldi berean, badira lidergo komunitario legítimoak eta lurraldeetan kokatuta eta errotuta daudenak. Horiek aitortzeak eta babesteak botere-dinamikak berrikustea eta erabakietan eragin ahal izateko baldintzak sortzea eskatzen du.

Talde teknikoen egitekoa funtsezkoa da zubi-figura moduan. Askotan, erakundeek aukeren eta herritarren eskarien artean bitartekaritza-lana egin behar dute. Rol horri eusteko, prestakuntza, babesa eta zeregin hori gauzatzen den esparruen etengabeko berrikuspena behar dira. Kontua ez da lagundu gabe eskuordetzea, konfiantzatik partekatzea baizik.

Boterea berriz banatzeak ez du erantzukizunak itxuragabetzea esan nahi, baizik eta oreka dinamikoa erraztea, eragile bakoitzak protagonismo legítimo eta bere gaitasun eta testuinguruarekin koherentea dena izan dezan. Ilde horretan, ezinbestekoa da elkarriketarako espazioak eraikitzea eta erabakiak modu garden eta parte-hartzailean hartzea.

Funtsezkoa da gobernantza-esparru argia izatea eta itxaropen faltsurik ez sortzea. Proiektuak hainbat lekutatik bultzatzea daiteke, eta forma bat edo bestea izango dute, herritarrek eta administrazio publikoak betetzen duten lekuaren arabera.

Garrantzitsua da herritarren ekimena instituzionalizatzeko edo erantzukizun publikoa ekimen zibikoan eskuordetzeko prozesuak kontuan izatea. Era horretan, funtsezkoa da gobernantza-esparru argia izatea eta itxaropen faltsuak ez sortzea prozesuaren konfiantzari eta koherentziari eusteko.

Zure proiektuan, **nola sustatzen dituzu lidergo anitzak eta legítimoak ekosistema komunitarioan? Zer egiten duzu komunitateak paper aktiboa izan dezan, sinbolikotik haratago? Nola eusten diozu rol teknikoari figura bideratzaile eta ez-menderatzaile gisa? Nola partekatzen dituzu erabaki garrantzitsuak inplikaturako eragileekin?**

3. Presentzia, entzutea eta errekonozimendua: egotea, entzutea eta errekonozitzea konfiantza eraikitzeke modu gisa

Konfiantza ez da dekretatzen, baizik eta etengabeko presentziarekin, entzute aktiboarekin eta benetako errekonozimenduarekin lantzen da. Administrazioak hurbiltasunetik eta apaltasunetik izan behar ditu espazio komunitarioak, errealitate anitzekin eta prozesu biziak konektatzeko eskuragarritasuna erakutsiz.

Entzute aktiboa eskariei erantzutea baino askoz gehiago da. Eskuragarri egotea eskatzen du, beharrak atzematea, baita zuzenean adierazten ez direnean ere, eta egunerokotasunari balioa ematea. Askotan, gako komunitarioak ez dira bilera formaletan sortzen, sentsibiltatea eta aurrez aurre egotea eskatzen duten espazio informaletan baizik.

Aurrez aurre egotea ez da soilik ekitaldietara joatea edo jarduerak programatzea. Lurraldean harremanetik egotea, komunean parte hartzea eta denboran loturak mantentzea da. Administrazioa maila horretan inplikatzeko denean, komunitatearen konfiantza eta legitimitate-pertzepzioa indartzen dira. Adinekoen zentroak bezalako testuinguru batzuetan, otordu bat edo elkarrizketa informal bat partekatzea konfiantza sortzeko, beharrak kontuan hartzeko eta ekintza publikoa hurbiltasunetik legitimatzeko bide boteretsua da.

Administrazio publikoetako postuen monografia batzuetan —lanpostu baten alderdi garrantzitsu guztiak modu sistematikoan eta egituratua zehazten dituen dokumentu tekniko eta deskribatzailea— jarduera horiek jasotzen dira jada, eta hori urrats egokia da horiek errekonozitzeko.

Pertsonak eta kolektiboak jada egiten dutenagatik aintzat hartzea, erakundeen helburuekin bat datozen ala ez kontuan izan gabe, laguntzeko modu ahaltsua da. Haien ekarpenak baliozkotzeak, apalak izan edo oso ikusgarriak ez izan arren, inplikazioa indartzeaz gain, lankidetza simetrikoago eta iraunkorrago baterako baldintzak sortzen ditu.

Presentzia horrek ez ditu beti baliabide handiak eskatzen. Batzuetan nahikoa izaten da entzutea, kontaktu bat ematea, ideia bat bultzatzea edo beharrak sortzen direnean eskuragarri egotea. Harremanetik eraikitzea estrategia ahaltsua da, eta ekintza instituzionala legitimatu eta sare komunitarioa aberasten du.

Zure proiektuan, **nola ahalegintzen zara espazio komunitarioetan zure presentzia sentiarazten modu ez inbaditzailean? Zer-nolako praktikak erabiltzen dituzu zuzenean adierazi gabeko beharrak atzemateko? Nola onartzen eta babesten dituzu kolektiboak arlo instituzionalera egokitzea espero izan gabe? Zer egiten duzu entzutea benetako ekintza eta jarraipena izan dadin?**

4. Prozesuak, denborak eta iraunkortasuna: komunitarioa dena indartzeko erritmoak zaintzea

Lan komunitarioak denbora, jarraitutasuna eta zaintza behar ditu. Erakundeek presak eta epe laburreko emaitzaren logikak heldutasuna, lotura iraunkorak eta egosketa motela eskatzen duten prozesuak ahuldu ditzakete. Komunitateari eusteak erritmoak errespetatzea eta egonkortasuna ematea eskatzen du.

Komunitate-prozesuek ez dute deialdi gisa aurrera egiten edo prozesu horiek ez dituzte egutegi itxiek arautzen. Haatik, presentzia luzea, konfiantzazko harremanak eta esperimentaziorako tartea behar dituzte. Maiz, erakundeek berehalako eskakizunek talka egiten dute logika horrekin, lanaren sakontasuna arriskuan jarritz.

Komunitarioa denaren iraunkortasuna baliabide ekonomikoen mende ez ezik, laguntza-egituren, taldeen jarraitutasunaren eta prozesuaren balioa aintzatestearen mende ere badago. Sarritan gertatzen diren etenek, erreferenteen aldaketek edo egiturazko euskarri ezak eraikitakoa higatu egiten dute.

Bestalde, komunitatearen denborak errespetatzea ez da pasibotasunaren sinonimoa; erabaki estrategikoa da, eta ikaskuntzak finkatzeko, parte-hartzea zabaltzeko eta ahots berriak sartzeko aukera ematen du. Hori lortzeko, epe luzerako ikuspegia duten prozesuak diseinatu behar dira, bizi-erritmoetara eta erritmo komunitarioetara irekita daudenak.

Erakundeek berehala emaitzak lortzeko beharra izaten dute, eta presa hori, askotan, ez dator bat lan komunitarioaren erritmo pausatu eta erlazionalekin. Tentsio hori onartzen bada, bizitza kolektiboaren berezko zikloak errazten dituzten esparruak diseina daitezke, behartu gabe. Batzuetan, herritarrek azkartasun handiagoa espero izaten dute, eta eskumen-banaketa, prozedurak eta erakundeek egituraren berezko beste dinamika batzuk aurkitzen dituzte.

Prozesuei eusteak mugak onartzea ere esan nahi du. Ezin da dena aldi berean egin, ezta pertsona bereberekin ere. Zikloak entzutea, etenaldiak ezagutzea eta harreman-errealismotik lan egitea ekintza komunitario eraldatzailearekiko konpromisoaren zati bat da.

Zure proiektuan, zer egiten duzu erritmo instituzionalak erritmo komunitarioetara egokitzeko? Nola zaintzen duzu prozesuen eta inplikaturako harremanen jarraitutasuna? Nola ziurtatzen dituzu epe ertain eta luzera egonkortasuna emango duten egiturak? Nola baloratzen eta babesten dituzu komunitatea handitzeko behar diren denborak?

5. Ikaskuntzak, estrategiak eta ikuspegiak: ikasitakoa baloratzea eta jada funtzionatzen duenetik eraikitzea

Prozesu komunitarioek baliotsuak diren ikaskuntzak sortzen dituzte, askotan ikusezinak izan arren. Horiek ezagutzeak, sistematizatzeko eta partekatzeak praktika indartzeaz gain, testuinguru bakoitzera egokitutako estrategiak finkatzeko aukera ematen du. Bizi izandakotik ikastea ezinbestekoa da lankidetzaren publiko-sozialari eusteko.

Komunitate-arloan aurrerapen asko eguneroko esperimenez sortzen dira. Hala ere, formalki jasota ez daudenez, taldeak edo testuinguruak aldatzean galdu egiten dira. Ikasitakoa sistematizatzeko —baita akatsetik ere— etorkizuneko esku-hartzeak bideratzeko oinarri partekatua sortzea ahalbidetzen du.

Estrategia eraginkorrenak ez dira beti ikusgarriak izaten; izan ere, ekintza informalek, keinu erlazionalek edo moldaketa txikiek inpaktu handia izan dezakete. Horiek izendatzeko eta duten balioa onartzeko esku-hartze legitimoaren zati gisa sendotzen laguntzen du, eta ez alde batera dauden ahalegin indibidual gisa.

Praktika komunitario asko banakako arreta-ereduak huts egiten duenean erantzun moduan sortzen dira. Kasu horietan, komunitarioa dena aukera metodologikoa ez ezik, zaintza, lotura eta irtenbide partekatuei eusteko behar bat ere bada. Informala dena ez da gehigarri edo luxu bat, estrategia erlazionalaren funtsezko zati bat baizik. Hori egitura instituzionalen barruan aitortzea funtsezkoa da praktika komunitario biziak eta eraginkorrak finkatzeko aldera.

Ikuspegi komunitarioak, tresnez gain, pentsatu, hausnartu eta kolektibo moduan erabaki ahal izateko esparru malguak behar ditu. Prestakuntza-guneak, praktika-komunitateak eta laguntza-prozesuak sustatzeko gaitasun teknikoak eta harreman-gaitasunak maila guztietan indartzen laguntzen du.

Gainera, jada funtzionatzen duenetik eraikitzea aurrera egiteko modu boteretsua da. Beti falta denetik abiatu beharrean, dagoeneko balioa sortzen ari diren praktika biziak identifikatu eta hazteko bultzatzea ditzakegu. Horrek komunitatearen autoestimua indartu eta aldaketa iraunkorragoa izatea bultzatzen du.

Zure proiektuan, zein ikaskuntza sistematizatu eta partekatu dituzu beste eragile batzuekin? Nola ikusarazten eta mantentzen dituzu jada abian diren estrategia informalek? Zer-nolako espazioak sortu dituzu praktika komunitarioari buruz gogoeta egiteko? Nola abiatzen zara lehendik existitzen denetik ekimen berriak bultzatzeko?

6. Imajinarioak, gatazkak eta aukera eraldatzaileak: tentsioa bizitzea etorkizun posibleetarako bideak irekitzeko

Komunitatea ez da leku aproposa, ezta ere gatazkarik gabea; aitzitik, etengabeko tentsioen, desberdintasunen eta negoziazioen gunea da. Konplexutasun hori onartzea eta beste bizikidetza-modu batzuk irudikatzea ezinbestekoa da arlo publikotik eta sozialetik prozesu eraldatzaileak eraikitzeko.

Komunitateaz hitz egitearekin, pertsona guztiak ez direla parte sentitzen eta ez dituztela interes edo balio berak partekatzen onartu behar da. Gatazka komunaren parte da, eta ez da saihestu behar, lagundu baizik. Aurrez aurre begiratzeak aukera ematen du eraldaketa-espazioak irekitzeko eta elkarrenganako konfiantza indartzeko.

Komunitarioari buruzko imajinarioek ere eragina dute politikak eta praktikak diseinatzeko moduan. Komunitatea idealizatzeak frustrazioak eragin ditzake; arazo gisa ikusteak, berriz, haren potentziala detektatzea eragozten du. Konplexutasuna onartzen duen begirada behar dugu, aukerari uko egin gabe.

Errealitate horrez gain, aitortu behar dugu administrazioaren barruan egiturazko korapiloak izaten jarraitzen dela, eta horiek lan komunitarioa zailtzen dutela: araudi-esparru malgurik ez izatea, prestakuntza espezifikorik ez izatea, antolaketa-zurruntasuna eta arlo teknikoen eta sozialen arteko deskonexioa.

Lan komunitarioa ez da neutroa, eta desberdintasunen aurrean jarrera hartzea, boterea banatzea eta pribilegioak zalantzan jartzea eskatzen du. Hori dela-eta, tentsioak sor daitezke erakunde barruan eta kanpoan. Tentsio horiei eusteko, adorea, zaintza eta eraldaketa-prozesuekiko konpromiso etikoa behar dira.

Beste etorkizun batzuk irudikatzeak espazio seguruak eskatzen ditu, elkarrekin pentsatzeko, bermerik gabe sortzeko eta akats egiteko beldurrik gabe esperimendatzeko. Nekez sortzen diren espazio horiek —belaunaldien artekoak, sektoreen artekoak, lurraldeen artekoak— aukera berriak ireki eta arlo publiko-sozialean posible dena zabaltzen dute.

Zure proiektuan, zer egiten duzu gatazkak lan komunitarioaren zati legitimo gisa bultzatzeko? Nola orekatzen dituzu aukera idealizatuak errealitate desberdin eta konplexuarekin? Nola sortzen dituzu etorkizun partekatuak irudikatze eta eraikitze espazioak? Zer-nolako praktikak egiten dituzu boterea berriz banatzeko lanetan eta eraldaketa sozialean aurrera egiteko?

SARE KOMUNITARIOARI BURUZKO TIP-AK

Lankidetza publiko-sozialeko proiektu eta prozesuetan sare komunitarioaren bultzada ulertzen eta bideratzen lagun dezaketen erreferentziak eta/edo erremintak.

Mañeruko estrategia komunitarioa (ORDEAS)

iraunkortasuna indartu nahi dituen ekimen komunitarioa da. Hainbat jarduera eta tailerraren bidez, udalerriari eragiten dioten erabakietan herritarrek modu aktiboan inplikatzeko sustatzen da. Etxe bakoitzak proposamenak egiten ditu, ondoren, modu kolektiboan eztabaidatzeko soziokrazia bezalako praktiken bidez. Ikuspegi horrek politikoa eta komunitarioa denaren arteko mugak desitxuratzen ditu, lurraldearen eraikuntza partekatua erraztuz eta erantzunkidetasuna indartuz.

Hona hemen berreskuratu beharreko zenbait ideia praktiko:

- Interes komunitarioaren gaiei buruzko tailerrak eta informazio-saioan antolatzea, tartean, iraunkortasuna edo herritarren parte-hartzea bezalako gaiak, herritarrek ahalduzko.
- Komunitatea espazio komunen diseinuan eta erabileran inplikatzeko eta bizilagunen beharrak eta nahiak islatzen dituztela ziurtatzea.
- Online plataformak ezartzea, herritarrek aukera izan dezaten tokiko gaiei buruz informatzeko, iritzia emateko eta erabakiak hartzeko modu erraz eta gardenean: www.erabakivaldemaneru.participandonavarra.es
- Adin desberdinetako pertsonak inplikatzeko jarduerak sortzea, esperientzien eta ikuspegi aniztasuna aprobetxatzeko, proiektu komunitarioak aberaste aldera.
- Arlo espezifikoetan (ingurumena, kultura edo hirigintza) oinarritzen diren batzorde edo talde fokalak osatzea, parte-hartzea espezializatuagoa eta eraginkorragoa izan dadin.

<https://erabakivaldemaneru.participandonavarra.es/processes/ordeas>

Gipuzkoako Foru Aldundia: Ekintza komunitarioa: esparru kontzeptuala, estrategikoa eta operatiboa

Gipuzkoako Foru Aldundiak, lurraldeko hainbat udalerrirekin batera, arlo instituzionaletik ekintza komunitarioa indartzeko esparru estrategiko bat garatu du. Dokumentuan zazpi gako jasotzen dira, erakundeek komunitate kohesionatuagoak, parte-hartzaileagoak eta erresilienteagoak eraikitzeke bete behar duten egitekoa bideratzeko.

Ikuspegi horrek ideia nagusi bat du ardatz: administrazioak ez du komunitatea egiten, baina komunitatea eraikitzeke baldintzak sor ditzake. Hori burutzeko, zeharkako begirada bat proposatzen du, politika publiko guztiei (hezkuntza, osasuna, hirigintza, gizarte-zerbitzuak...) aplikatzeko eta komunitarioa demokrazia biziago eta hurbilago baten oinarri gisa kokatzeko.

Ekarpenen artean, honako hauek nabarmentzen dira:

- Rol bideratzailea eta rol eraikitzailea konbinatzeko beharra, ehun sozialaren testuinguruaren arabera.
- Azpiegitura komunitarioek duten garrantzia, loturaren eta parte-hartzearen katalizatzaile gisa.
- Asoziazionismo zabaldua bultzatzea, antolatu gabeko pertsonengana ere iristen dena.
- Herritarren, Administrazio Publikoko teknikarien eta eragile sozialen artean batera ekoiztutako aliantzak sustatzea.
- Lidergo bideratzaileen eta harreman-metodologiaren aldeko apustua, konfiantza eta gertutasuna lehenesteko.
- Ekintza komunitarioaren balio estrategikoa onartzea, instituzionaltasun demokratikoago, legitimoago eta eraginkorrako baterako oinarri gisa.

Esparru horrek gobernantza publikoko modu kolaboratiboagoetara, malguagoetara eta errotuagoetara igarotzea proposatzen du; izan ere, horietan, herritarrak hartzaileak ez ezik, eraldaketa sozialeko prozesuetako protagonista aktiboak ere badira.

www.bherria.eus/eu/documentos/ekintza-komunitarioa-esparru-kontzeptuala-estrategikoa-eta-operatiboa



Plazara! Autokudeatutako gizarte-zentroa

Plazara! proiektua udal-titulartasuneko espazio soziala eta kulturala da, eta Iruñeko Udalak eta erabiltzaile boluntarioek elkarlanean kudeatzen dute.

Plazara! birgaitutako Redin y Cruzat jauregian dago, Kale Nagusiko 31. zenbakian, eta 2015ean parte hartzeko abian jarritako prozesuaren bidez sortu zen, auzoko bizilagunak, kultura-arloko pertsonekin batera, espazio komunitario bat imajinatzen hasi zirenean. Prozesua 2019ko ekainean amaitu zen, zentroa ofizialki irekita.

Irabazi-asmorik gabeko gunea da, herritarrei irekia, banaka zein taldeka, eta horren helburua da elkarte-bizitza indartzea eta parte-hartze aktiboa sustatzea. Bertan egiten diren jarduerak irekiak dira, eta belaunaldien arteko bizikidetzaz, kulturartekoa, inklusiboa eta genero-ikuspegia duena sustatzen dute. Auzo-mailakoak, ludikoak edo kulturalak izan daitezke, besteak beste, betiere inguruko pertsonen eta kolektiboen arteko topaketa errazten badute.

Pertsonaren batek edo irabazi-asmorik gabeko erakunderen batek bizilagunen bizitzan eragina duen jarduera bat egin nahi badu, Plazara! Egoitzako aretoak erabiltzeko aukera eska dezake.

<https://plazara.eu>



Lotzen duen presentzia: erakundeen eta komunitatearen arteko zubiak diren udal-teknikariak

Udal-teknikari batzuek adinekoen zentroetako bazkarietan, auzoko jaietan edo topaketa informaletan parte hartu ohi dute. Askotan, kanpotik begiratuta, denbora eta dedikazio hori zalantzan jartzen da, denbora galtzea edo Administrazio Publikoan artatu beharreko zereginak (administrazio-prozesuak kudeatzea, prozedura zaintzea...) bertan behera uztea dela pentsatzen delako.

Hala ere, presentzia iraunkorra eta hurbila izateak aukera ematen du entzuteko, konfiantza sortzeko eta espazio formaletan sortzen ez diren premiak atzemateko. Keinu puntuala izateak urrun, harreman-estrategia bihurtzen da, eta horrek haien zeregina legitimatzen eta administrazioaren eta komunitatearen arteko lotura indartzen du.

Modu horretan, profesionalak figura nagusi izatera iristen dira prozesu komunitarioei eusteko. Entzuteak, bitartekaritzatik eta hizkuntza instituzional eta komunitarioen arteko konexiotik egiten dute. Lurraldean etengabe duten presentziak konfiantza eraikitzea, harremanak aktibatzea eta gatazkei laguntzea ahalbidetzen du. Harreman erreferenteak dira, eta esparru formalek beti lortzen ez dutenak bideratzea lortzen dute.

Era berean, ohikoa da, baita ere, herritarrek aurrez a aurreko dedikazio-orduak gehiago baloratzea ekintza horiek gertatzeko aukera eman duten kudeaketako eta barne-administrazioko orduak baino. Administrazio Publikoko tekniken eguneroko lana zeharkatzen duen paradoxa da.

Txertaketa erlazionala: lotura osasun-bektore onena denean

Lankidetza publiko-sozialeko prozesuetan sare komunitarioa indartzeko gakoetako bat da bulegoetatik zerbitzuak edo ekintzak diseinatzea ez dela nahikoa ulertzea. Lurraltera atera behar da eta pertsonen eguneroko bizitzaosatzen duten erritmoak, harremanak eta esanahiak ezagutu behar dira.

Iruñean, adinekoei zuzendutako txertaketa-kanpainan zehar, osasun-talde batzuek ohartu ziren pertsona asko ez zirela txertaketa-zentroetara joaten, nahiz eta behar bezala informa eta hitzordua jarri. Era horretan, logika administratibo hutsetik behin eta berriz esan orde, harreman-estrategia batean oinarritutako erantzuna eman zen, presentzia eta loturatik. Horrela, pertsona horiek joaten ziren lekuetara joatea erabaki zuten, haiekin hitz egin eta kafe bat eta zalantzak partekatzea. Eta hor jarri zuten txertoa.

Keinu sinple horrek zerbait sakona erakutsi zuen; alegia, esku-hartzeak harremanetik eta elkarrekiko errekonozimendutik eraikitzen direnean, arreta eraginkorragoa ez ezik, errealitate askotarikoekiko errespetu handiagokoa ere lortzen dela.

Anekdotak bat izateaz gain, ikuspegia eraldatzeko pista bat ere bada: zerbitzuak ematen ditugu edo horiek posible egiteko loturak lantzen ditugu? Gertutasunetik entzuten dugu edo harreman funtzionalak erreproduzitzen ditugu?

Ikuspegi erlazional hori arlo publikoan sartzeko, gure jardunbideak berrikusi behar dira: nola diseinatzen dugun, nola lotzen garen, baliozko jakite gisa zer legitimatzen dugun. Izan ere, harremanik gabeko politika publikoa egitura hutsa baino ez da. Eta, batzuetan, keinu sinple batek —elkarrizketa bat, presentzia esanguratsu bat— kanpaina batek bere kabuz lortuko ez lukeena lor dezake.

Nekez gertatzeko moduko espazioak eragile komunitario gisa

Askotan, parte-hartze komunitarioa espazio instituzionalei edo formalki antolatutako jarduerari lotutako zerbait bezala ikusten dugu. Bizitza sozialaren eta harreman esanguratsuen zati handi bat, ordea, eguneroko inguruneetan eta ingurune informal eta eskuragarrietan ehuntzen da. Ereku gertagaitzak deiturikoak —hiri-baratzeak, eskola-orduetatik kanpo irekita dauden eskola-patioak edo auzo-bizitzan modu aktiboan integratzen diren liburutegiak— benetako eragile komunitario bilakatu dira.

Leku horietan aniztasuna modu naturalean aurkitzen da. Adin, jatorri eta ibilbide desberdinetako pertsonak elkarrekin gurutzatzen dira, eta denbora, kezkak eta ospakizun txikiak partekatzen dituzte. Elkartze horiek, aurretiko asmorik gabe, bat-bateko loturak sortzen dituzte, eta, askotan, horien bidez ekimen komunak sortzen dira. Potentzial handia duten espazioak dira, bai dinamika kolektiboak aktibatzeke, bai lurraldearen nortasuna indartzeko, bai komunaren zaintza partekatua sustatzeko.

Arlo publikotik lan egiten dugunontzat edo parte hartzeko prozesuak bultzatzen ditugunontzat, espazio horiek aitortzea, zaintzea eta aktibatzea funtsezkoa da. Kontua ez da soilik ateak irekitzea, harreman horiek gertatzeko, horiei eusteko eta horiek hazteko baldintzak sortzea baizik.

Zer-nolako ereku gertagaitzak daude zure lurraldean? Nor egoten da horietan, nola erabiltzen dira eta zer aukera dituzte sare komunitarioa indartzeko? Horiei behatzen geratzea izan daiteke prozesu baliotsuak aktibatzeke lehen urratsa.





Ekainak 2025 junio
www.bherria.eus